

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Jezus' heerlijkheid

Ik ben het, zijt niet bevreesd
Johannes 6:20

De evangelist Johannes verhaalt in dit schriftgedeelte het wandelen van Jezus op de zee van Galilea. Hij tekent Hem als Degene Die regeert over de elementen der aarde. Hij is het door Wiens kracht hemel en aarde zijn voortgebracht. Want God heeft alle dingen gemaakt door het eeuwige Woord. Dat beschrijft Johannes op een andere plaats, namelijk Johannes 1:3. En juist omdat Hij Degene is door Wie alle dingen zijn geschapen, wandelt Hij en heerst Hij over die zee. Door Hem is de natuur geschapen. Door Hem zijn de wetten van de natuur ingesteld. Daarom hééft Hij ook over die wetten. Hij is Zelf aan die wet van de natuur niet onderworpen. Hij is hoog verheven en zet alles naar Zijn hand, zodat alle dingen door Hem alleen bestuurd worden.

Johannes tekent de omstandigheden waarin de discipelen verkeerden. Het was noodweer. De discipelen pijnigden zich om vooruit te komen. Ze konden het niet meer bezien. Het was avond geworden. Het was nacht geworden. Ze verkeerden midden op een zee die veranderd was in een kolkende watermassa. Zij waren in nood. In doodsnood. Zeilen kon niet meer. Roeien lukte niet, want de wind was hun tegen.

Maar nu laat Johannes ook zien hoe onverwacht Jezus verschijnt, die Johannes elders het Leven noemt, want het hele Evangelie van Johannes bruist van het goddelijke Leven in Christus. Van dat Leven. Dat Zich openbaart midden in onze zonde, nood en dood. Jezus heeft Zich als het leven geopenbaard toen Hij die grote schare voedde. Hij heeft Zich als het Leven bekendgemaakt midden in de nacht op de zee van Galilea. Ik ben het. Zijt niet bevreesd. Toen verscheen Jezus, die Johannes op een andere plaats beschrijft als het Licht

der wereld. Dat Licht, zegt Johannes, heeft in de wereld geschenen. Dat Licht heeft in onze doodsnood op zee geschenen. Het Licht is verschenen, toen alle hoop ons gans ontviel en niemand zorgde voor onze ziel. dat was het Licht: Ik ben het, vreest niet. Toen heeft Hij Zich geopenbaard als Degene Die Zijn volk niet eindeloos kastijdt. Hij heeft ze wel beproefd. Hij heeft ze wel vernederd, want die discipelen moesten apostelen worden en deze zouden nooit tot heil van de kerk kunnen dienen wanneer ze niet door de krachtige hand Gods vernederd waren. Dat is niet alleen een regel voor de discipelen maar ook voor al degenen die de Heere zaligmaakt. Vernedert u daarom, zegt de apostel, onder de krachtige hand Gods, opdat Hij u verhoge te Zijner tijd. Dan zal Hij het waar maken dat Hij met de beproeving ook de uitkomst geeft.

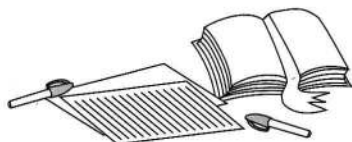
Wat nu zo heel eenvoudig hier in dit evangelie staat beschreven, dat is voor het schip van de kerk, dat als het ware dreigt stuk te breken, tot bijzondere bemoediging. Daarom willen we luisteren naar het relaas van de storm op zee en de verschijning van de Zoon van God, Die bij het naderen van de dood gezegd heeft: Ik ben het, vreest niet. En als wij dan ook eens de andere evangeliën er op nalezen en wij vragen ons af: wat is nu het resultaat geweest van die heerlijke verschijning in de doodsnood van deze discipelen, dan lezen wij: en zij aanbaden Hem (Matth. 14:33). Ze zeiden: Waarlijk, Gij zijt Gods Zoon. En Johannes, die ook zelf op het schip geweest is, en die ook zelf als het ware moest omkomen, schrijft later in zijn evangelie (Joh. 1:14): Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, vol van genade en waarheid, Ik ben het, vreest niet. Ja Heere, Gij zijt veel sterker dan het geweld der wateren, die Uw almacht palen stelt. Hij komt altijd precies op tijd. Hij is verschenen op het kritieke ogenblik. Op het moment dat zij

moesten omkomen kwam Hij, wandelende en heersende over de zee. Hij lenigde de nood van Zijn discipelen. Hij is bij hen aan boord gegaan met de woorden: Ik ben het, vreest niet. Toen was de nood op het hoogst. Toen waren de krachten van deze discipelen uitgeput. Ja, dat was nu de wil des Heeren. Kunt u dat begrijpen? De Heere laat het zo ver gaan in ons leven dat we aan het einde komen van al het onze: eigen wijsheid, eigen kracht en eigen gerechtigheid, opdat er plaats zou komen voor Christus, opdat wij nooit meer zouden vergeten dat er Een is die machtiger is dan alle nood en die alleen maar hoeft te spreken: Ik ben het, vreest niet.

De discipelen waren een ervaring rijker geworden, of eigenlijk twee. In de eerste plaats werden zij aan hun eigen zwakheid ontdekt. Grote gedachten van zichzelf moesten zij laten varen. Maar vervolgens hebben ze ook deze ontdekking mogen doen: Heere, waarlijk, Gij zijt Gods Zoon. En zij aanbaden Hem.

Dat hebben zij tot hun troost en tot hun bemoediging mogen meedragen: die geloofswetenschap van Christus' heerlijkheid, die de Heere hen getoond had in de praktijk van het leven.

Ds. L. W. van der Meij

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie opgenomen van ds. L.W. van der Meij over Johannes 6:20. Ds. Tanis schrijft over het avondmaalsformulier. Ds. P. den Butter over de Filippienzenbrief. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft een derde artikel over Horatius Bonar en zijn boodschap. Ds. K. Hoefnagel beantwoordt een vraag over hoe wij ons God meoten voorstellen. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders. Zelf schrijven we een eerste artikel over Pieter Morilyon en een artikel over de kinderdoop.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar.

Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Alphen aan den Rijn

Bevestiging en intrede van ds. G. Bouw D.V. woensdag 3 maart 2004 in de Opstandingskerk aan de Prinses Marijkestraat te Alphen aan den Rijn. De bevestigingsdienst zal geleid worden door ds. K. Hoefnagel van Katwijk aan Zee en begint om 15.00 uur. De intrededienst zal om 19.30 aanvangen. Voor degenen die van ver komen is er gelegenheid om tussen de diensten een broodmaaltijd te gebruiken. Na afloop is er gelegenheid ds. en mevr. Bouw de hand te drukken.

Nieuw adres fam.ds. G. Bouw: Vijverstaat 3, 2405 BW Alphen aan den Rijn. Tel. 0172-470040.

Chr. Geref. Bezinningskring Veenendaal e.o.

D.V. 17 maart wordt de laatste lezing van dit seizoen gehouden door ds. D. van der Zwaag. Onderwerp "De droefheid naar God" van prof. G. Wisse. Plaats: Chr. Geref. Kerk "Pniël", Tuinstraat 133, Veenendaal. Aanvang 19.45.

Fam. Wessels

Van 23 mei t/m 13 juni D.V. zijn zij beschikbaar voor het houden van spreekbeurten.

Zomerschool moslims en het Evangelie

Vijf dagen intensieve bezinning, studie en ontmoeting, maandag 12 t/m vrijdag 25 juni. Thema's: verhouding moslim- christenen, islamitische geloofsleer en -praktijk, kernbegrippen in bijbel en koran, moslimvrouwen, de Turkse en Arabische wereld.

Contextualisatie, mogelijkheden en vormen van getuigenis en dienst onder moslims. Meer informatie of aanmelding bij E&M (033-4659290) of AWZ (0228-592020).

Giftenactie voor SVM slaat aan

De giftenactie voor de Stichting Verantwoord Mediagebruik heeft inmiddels meer dan € 170.000 opgeleverd.

Ontmoetingsdag "Bewaar het Pand"

D.V. zaterdag 17 april zal onze volgende ontmoetingsdag gehouden worden in de Chr. Geref. Kerk te Werkendam. Sprekers: Ds. P. den Butter, ds. G. Bouw, ds. K. Visser en ds. C.P. de Boer.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 4 maart verschijnen. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

'S HEEREN LIEFDE LEIDT TOT LOFPRIJZING

Na de tien verzen uit psalm 103, wordt verwezen naar Romeinen 8 vers 32, en vervolgens worden drie verzen uit Romeinen 5 geciteerd. We mogen wel aannemen dat dit niet willekeurig gedaan is, maar bewust. Immers welk een betekenis heeft de Romeinenbrief. In de christelijke kerk heeft de Romeinenbrief de eeuwen door een bijzondere betekenis gehad. Men was de overtuiging toegedaan dat al de fundamentele waarheden van de Heilige Schrift er in voorkomen. Door het gebruik ervan heeft men dwalingen weerlegd en de waarheid van Gods Woord verdedigd en beleden. Het is opvallend dat de brief van betekenis is geworden voor mannen die de Heere in Zijn kerk een bijzondere plaats wilde geven. Denk aan Paulus. In de brief ligt ook zijn zielsdoorleven. Augustinus zag de waarheid Gods in Christus. Hij heeft de pelagiaanse ketterij weerlegd en ver-

nietigd, door Zijn verklaring van de Brief aan de Romeinen. De brief aan de Romeinen is van doorslaggevende betekenis geweest bij de bekering van Maarten Luther en heeft zo geleid tot het begin van de Reformatie. De uitspraak van Luther is bekend: Deze brief is het voornaamste gedeelte van het Nieuwe Testament. Het evangelie klinkt er op zijn zuiverst door, ja zelfs zo dat een christen niet alleen de inhoud eigenlijk van buiten behoort te kennen, maar ook dat hij er dagelijks mee om moet gaan om zijn ziel te voeden. Meerdere personen kunnen we nog noemen en het een en ander van hen doorgeven. De Romeinenbrief is van essentiële betekenis geweest in de geschiedenis van de kerk. Erg als dit nu tot het verleden behoort en wat in het formulier is vastgelegd en het lezen van de teksten slechts een formaliteit is en geen sprekende werkelijkheid. Wel bewust zijn de tek-

sten door de opsteller gekozen en geplaatst in het formulier. Wanneer wij ze op ons laten inwerken dan staat er wat! Nu is er enig verschil tussen wat Paulus heeft geschreven en wat er in het formulier staat. Paulus schrijft: die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken? In het formulier staat niet de vraag, maar de positiviteit. De Heere heeft Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven en ons alles met Hem geschonken. Deze belijdenis is terecht. Want op Paulus vraag kan geen ontkennend antwoord gegeven worden, want met Christus wordt alles geschonken. In de kanttkening staat terecht: Christus Jezus is de allerkostelijkste Gave, in Welke alle schatten van wijsheid en wetenschap verborgen zijn, zodat een ieder die Hem heeft alles heeft wat tot zaligheid nodig is. Aan dit rijke woord wordt verbonden wat er staat in Romeinen 5. Rijke, treffende woorden lezen we daar. Daarom bevestigt God daarmee Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren, zo zullen wij ook veel meer door Hem behouden worden van Zijn toorn, nadat wij door Zijn bloed gerechtvaardigd zijn. Want indien wij met God verzoend zijn door de dood van Zijn Zoon toen wij nog vijanden waren, veel meer zullen wij behouden worden door Zijn leven, nadat wij met Hem verzoend zijn. Groot was en is de liefde van God de Heere. In het sterven van Christus ligt het blijvend bewijs van de liefde van de Heere. En die liefde is niet te verwoorden. Want toen Christus stierf waren we voor God de Heere niets anders dan zondaars, overtreders, ongehoorzamen, wederspannigen. Naar recht had de Heere ons kunnen veroordelen. Wie door de Geest van de Heere geleid en geleerd wordt, belijdt dit. En dat niet eenmaal, maar regelmatig. Zijn leven lang. Het "Hij voor mij" en dat naar 's Heeren wil maakt klein, ootmoedig, maar leert ook roemen. Roemen in de Heere. Want zegt de apostel: veel meer dan: dat wil zeggen meer dan op wat vast staat. Namelijk gerechtvaardigd te zijn door Zijn bloed, en zo vrijgesproken in het gericht van de Heere en een recht ontvangen ten eeuwig leven, zullen wij door Hem behouden worden van de toorn. Bij het laatste oordeel zullen wij ingaan in 's Heeren

volle heerlijkheid. De rechtvaardige Rechter zal ons niet verwerpen, maar eeuwig aannemen. Deze zekerheid wordt door de apostel met nog andere woorden herhaald. Allereerst wordt door de apostel gewezen op de natuurstaat van de mens, het vijandig zijn, het leven op voet van oorlog met de Heere, welk een ontzagelijke werkelijkheid. Maar nu het wonder van genade: vijanden zijn met God de Heere verzoend. Door de dood van de Zoon van God. Daardoor staat voor de verzoenden vast de verlossing van het eindgericht door het leven van de Christus. Christus leeft in de hemel als Voorspreker en plaatsbereider. Door Hem en Zijn werk zal men niet omkomen. In het Gods- gericht waarbij men betrokken zal zijn, staat Christus als de Levende voor al de Zijnen. Hij voor hen en zij achter Hem.

PAULUS EN DE FILIPPENZEN - 37

Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht. Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijn Heere; om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen (Fil. 3:7,8).

Er heeft zich in Paulus' denken een geweldige verandering voltrokken. Vroeger was hij rijk en verrijkt en meende hij dat hij aan geen ding gebrek had. Maar al die dingen waar hij toen zo rijk mee was is hij geheel anders gaan bezien. Niet langer kon hij ze als evenzoveel plus-punten waarderen. Integendeel, hij kijkt er nu naar als naar dingen, die hij 'schade' noemt. Hij gebruikt zelf het woord 'drek'. Dat is toch wel een heel andere taxatie. Hoe is dat zo gekomen? Hoe komt het dat hij nu niet meer roemen kan in de dingen die hij had geërfd, zoals zijn afstamming van Abraham en zijn plaats in het verbond en evenmin in de dingen waar hij zo zijn best voor had gedaan, zoals zijn stipte gehoorzaamheid aan de wet? Paulus verklaart dat die verandering er gekomen is toen hij Christus leerde kennen. Dat hij nu zo heel anders tegen die dingen aankijkt is 'om Christus' wil'.

Om Christus' wil

Paulus heeft ontdekt, dat er ondanks de bloedlijn, die hem met Abraham

Het schuilen achter Hem wordt hier geleerd. Het komen van de Christus tot hen is hun alles. In het avondmaal wordt dit verzegeld en verzekerd. Wanneer dit wordt geloofd, komt men tot de belijdenis: daarom zal mijn mond en hart des Heeren lof verkondigen van nu aan tot in der eeuwigheid. Dat is het einde: mijn God U zal ik eeuwig loven, omdat Gij het hebt gedaan. Lofprijzing wordt gedaan met mond en hart. Die twee behoren bij elkaar. Die twee tot in eeuwigheid! Daar komt geen einde aan. Wat een zaligheid! Wat een heerlijkheid! En dat voor goddelozen en zondaren, vijanden. Delen in 's Heeren liefde in Christus Jezus! Dit is wat anders dan de hedendaagse Hallelujah-godsdiens. Die is zonder levensgrond en verstomt!

Ds. M.C. Tanis

verbindt en die hem een zuivere Israëliet maakt, ook nog een lijn is die hem met Adam verbindt. En in Adam is hij, samen met alle mensen, gevallen en gestorven. Dat geldt ook van mensen, die op de achtste dag van hun leven besneden zijn. Ook van hen, die volgens de wet onberispelijk leven. En die afstamming van Adam is Paulus zwaarder gaan wegen dan zijn ware-Israëliet-zijn. Het was die werkelijkheid die hem er bij bepaalde, dat hij voor God niet kon bestaan.

Toen kwam hij ook tot de ontdekking dat hij, ondanks zijn gerechtigheid die hij door gehoorzaamheid aan de wet verkregen had, toch niet meer dan een ellendige zondaar is. Daar schrijft hij over in Rom. 7:7-13. Hij zegt daar onder andere, dat hij eertijds zelfs zonder de wet leefde. Hij zag die wet namelijk alleen maar als een uitwendige norm en hij had er geen erg in, dat de wet geestelijk is en niet alleen maar te maken heeft met onze uiterlijke daden. De wet heeft ook te maken met de diepste motieven en begeerten waardoor een mens zich laat leiden.

Toen Paulus dat ging ontdekken ging hij ook inzien, dat zijn hart verdorven was, vol ongerechtigheid. En toen kon hij niet langer vertrouwen op zijn plus-tekenen. Toen moest hij zijn hoofd gaan buigen in schaamte. Temidden van al zijn prestaties is hij in Gods ogen immers niet anders dan een onreine zondaar.

Ja, met alles wat Paulus was en bezat kwam hij aan het eind. Hij kon daar onmogelijk mee voldoen aan de volmaaktheid die de wet eist. Volmaaktheid is er alleen in de Persoon en het werk van Christus. Ook een volmaakte gerechtigheid. En toen Paulus dat ging zien veranderde zijn hele evaluatie en taxatie van wat hij bezat.

Paulus' rekenkunde is dus een heel andere dan die van de Judaïsten. We herinneren ons namelijk, dat Paulus in dit gedeelte van zijn brief de Filippenzen wil waarschuwen voor de dwaalleer van deze Judaïsten, die menen dat het werk van Christus aanvulling van de kant van de mens nodig heeft. Wat een miskenning van Christus is dat! Maar ook, wat een overschatting van de mogelijkheden van de mens! Nee, Paulus is heel definitief. Er komt niets van de mens in aanmerking. Het is alles uit Christus.

Krasse taal

Dat onderstreept hij nog eens in vers 8. Nog een keer zegt hij dat alles wat hem vroeger winst was, nu als schade wordt beschouwd. In vs. 7 schreef hij in de voltooide tijd: ik heb het schade geacht. In vs. 8 zegt hij het in de onvoltooide tijd: hij is nog steeds van hetzelfde gevoelen. Het was maar niet een opwelling, die weer voorbij is gegaan. Nee, het is nog steeds zijn vaste overtuiging.

En dan gaat hij in vs. 8 eigenlijk nog een stapje verder dan hij ging in vs. 7. Daar sprak hij over de dingen die hij opgesomd had - alle geërfde en verworven voorrechten. Dat alles achtte hij schade. Nu maakt hij het nog breder. Hij spreekt nu over alle dingen. Niet alleen wat hij in vss 5 en 6 noemde, maar nog meer. Daarbij kunnen we denken aan zijn werk als prediker van het Evangelie of zijn lijden om Christus' wil. Die dingen zijn er, maar ook die dingen kunnen hem niet redden.

Let er ook op dat Paulus wel heel bijzonder krasse woorden gebruikt om aan te tonen hoe waardeloos de dingen zijn, die hij kwijt raakte. Hij acht ze schade te zijn, of ook wel drek. Dat laatste woord kan inderdaad betekenen 'uitwerpselen', maar het kan ook vertaald worden met 'vuilnis'. Bijvoorbeeld wat er overblijft van een maaltijd en wat dan aan de varkens wordt gevoerd. Maar hoe we het ook

vertalen, er spreekt weinig waarde-
ring uit, maar wel veel verachting.

Als het dan gaat over de vraag wat er tegenover dat verlies staat, zegt Paulus dat dit de 'uitnemendheid van de kennis van Christus' is. Ook dan gebruikt hij sterke bewoordingen. Het gaat immers om een buitengewoon belangrijke zaak. Laat het ons dan bovendien niet ontgaan dat hij Christus 'mijn Heere' noemt. Er was een tijd dat hij Hem vervolgde en haatte. Nu mag hij met verwondering schrijven: mijn Heere.

Rekenen leren

Paulus schrijft deze dingen uit pastorale bezorgdheid met de Filippenzen. Hij voorziet dat ze straks geconfronteerd zullen worden met boodschappen, die de eer van Christus verduisteren en die hen op een andere grondslag willen zetten. Met zichzelf als voorbeeld houdt hij hen daarom voor hoe ze moeten leren rekenen. Dat plaatst ons dan tevens voor de vraag of wij deze manier van rekenen ook hebben geleerd.

Wij hebben ook allerlei godsdienstige voorrechten. Als we geboren werden uit godvrezende ouders; als we opgroeiden onder het Evangelie, op het erf van Gods verbond; als we het teken en zegel van dat verbond ontvingen; als we voor erge zonden bewaard zijn gebleven, enzovoort. Maar met alle waardering voor die voorrechten blijft het toch nog de vraag: Op welke grond zal een heilig God mij kunnen aanvaarden?

In het licht van die vraag kunnen al die dingen die we geërfd of verworven hebben ons niet helpen. Tel alles bij elkaar op en hoeveel heeft u dan? Hebben we dan genoeg om voor God te kunnen bestaan? Er zijn er maar al te veel die denken dat ze zo inderdaad genoeg hebben. Ze zijn immers gedoopt en toen zijn ze tot kinderen Gods aangenomen. Ze zijn in het verbond opgenomen en ze delen in Gods beloften en God vervult immers Zijn beloften. U kent de redenering wel. Want het is een redenering. Het is een manier van rekenen waarbij we alsmaar optellen. En de uitkomst van de som is: we hebben genoeg.

Maar de ware rekenkunde doet ons altijd eindigen in een groot minteken. Of het nu afkomst en godzalige opvoeding, en dergelijke is, of dat

het nu een uiterlijke gehoorzaamheid aan de wet en zuiverheid in leer of leven is, het is allemaal tekort om voor God te kunnen bestaan. Al zouden we de striksten van de strikten en de meest orthodoxen van de orthodoxen zijn geweest, dan nog staan we voor God met lege handen. Hebben we die rekenkunde al geleerd?

Een van de grootste gevaren waarvoor Gods kinderen bedreigd worden is dat ze weer terugkeren tot de oude manier van rekenen. Dat beseft Paulus en daarom schrijft hij deze brief. Hij wil maar zeggen, dat ze in Filippi moeten blijven staan op die ene grond: de genoegzaamheid en de volmaaktheid van de gerechtigheid van Christus. Als we gaan zien op iets dat in ons is, al was het iets dat God in ons gewerkt heeft - bekering, bevinding, en dergelijke - dan zoeken we een andere grond om voor God te kunnen bestaan. En die andere grond is er niet!

In Christus genoeg

Maar wordt een mens op deze manier niet zorgeloos? Is dat niet al te gemakkelijk? Je steunt op Christus' gerechtigheid en verder maak je je nergens druk om. Kun je leven zoals je wilt. Het maakt immers niet uit en we verdienen zelf toch niets? Jawel, de duivel zal wel proberen ons in deze andere strik te laten lopen: de strik van het antinomianisme. Maar verderop in dit hoofdstuk zal Paulus nog duidelijk maken, dat dit een ander uiterste is en dat we ons voor deze zondige conclusie ook moeten wachten.

Vertrouwen op Christus' gerechtigheid brengt een mens niet tot een slordig leven. Het zal juist aanleiding zijn om dicht bij de Heere te leven en te jagen naar volmaaktheid. Niet dat daar dan de grond in gaat liggen. De grond blijft alleen het bloed en de gerechtigheid van Christus.

Hoe we daar deel aan krijgen? We hoeven niets mee te brengen dan alleen datgene wat van ons is. Dat is onze zonde. Verder mogen we komen met lege handen. Met vuile handen. Als zondaren, die aan alles gebrek hebben. Om ons alleen op Hem te verlaten. Heus, we hoeven Christus niet een handje te helpen. We hoeven zelf niets bij te dragen. Wat zouden we trouwens hebben?

Het is inderdaad een moeilijke les voor mensen die afkomstig zijn uit het paradijs en voor wie de weg van het werkverbond altijd nog aantrekkelijker is dan die van het genadeverbond. En toch moeten we genoeg leren hebben aan de door God gegeven Middelaar en Zaligmaker en Zijn door God goedgekeurde werk. Zijn gerechtigheid is inderdaad genoeg. "In Zijn mantel ingehuld vind ik bedekking voor mijn schuld".

Geconfronteerd met onze schuld en verdorvenheid kan een mens wel eens bijna tot wanhoop komen. Hij vreest

dat het nooit meer goed kan komen. De zonde is te ernstig. Er kan zelfs wel eens vrees zijn dat de gerechtigheid van Christus niet eens genoeg is. Paulus mag echter uit eigen ervaring zeggen, dat er geen reden tot vrees is. Er is geen zondaar tot wie het Evangelie komt, die behoeft te zeggen: Ik ben een te groot zondaar. Paulus geeft als antwoord: Ik ben de voornaamste. En mij is barmhartigheid geschied. God bewees mij genade en als ik genade kon krijgen, dan kan elke zondaar die krijgen.

ds. P. den Butter

MIJ ZAL NIETS ONTBREKEN (1)

Uit het leven van Pieter Morilyon

Pieter Morilyon

We willen enkele artikelen schrijven naar aanleiding van een boek dat recent verschenen is over het leven van Pieter Morilyon. Drie tot nu toe onbekende ingebonden handschriften uit het Zeeuws Archief vormen de bron voor dit boek. Pieter Morilyon was de zoon van een uit Frankrijk gevluchte Hugenoot die naar de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden emigreerde voordat de vervolgingen na de herroeping van het Edict van Nantes (1685) losbarstten. Hij leefde in Middelburg in de tijd van de bekende ds. Smijtegelt. Hij maakte aantekeningen over zijn geestelijke ervaringen en over zijn verhouding met de Heere. Dat maakt het boek lezenswaardig. Het schriftelijke bijhouden van geestelijke ervaringen en oefeningen behoorde in de 18^e eeuw tot de praktijk der godzaligheid. Vanwege het zwakke geheugen is het nuttig om aantekeningen te maken, zo schrijft Pieter Morilyon. Het opschrijven van geestelijke ervaringen was niet alleen bedoeld voor de schrijver zelf, maar ook voor anderen die erdoor gesticht zouden kunnen worden. Morilyon schrijft hiervan: "Ik vind mij opgewekt om dit schrift voor mijne nakomelingen en vrienden na te laten, opdat zij na mijn uitgang, mogen weten de grondgezindheid van mijn gemoed voor de Heere, en of het nog een middel mocht wezen om hen op te wekken, tot de dienst van God, bij Wie ik het zo veel jaren zo uitnemend wel bevonden heb." Pieter Morilyon leefde van 1704-1783. Hij had een goede betrekking bij de West-Indische Compagnie. Hij

was gehuwd met Maria Elisabeth van der Cruysse (1710-1782). Hij was een vermogend man. Maar boven alles mocht hij de Heere vrezen. Vanaf zijn twintigste jaar was het zijn begeerte de Heere te dienen. Hij nam veel tijd voor bijbellezen, gebed, meditatie en gesprekken met andere kinderen Gods. Zijn aantekeningen getuigen van een teer leven met de Heere. Pieter de Morilyon is ook ouderling geweest, hij hield zogenaamde oefeningen. Het nu verschenen boek vormt een rijke bron van informatie over het dagelijks en kerkelijk leven van Middelburg in de 18^e eeuw. Het boek bevat ook een reglement voor het houden van gezelschap. De taal is aangepast aan het hedendaags Nederlands. Het boek is voorzien van een uitgebreid notenapparaat.

Jonge jaren

Pieter Morilyon werd geboren in 1704 te Middelburg. Daar werd hij ook gedoopt. Hij schrijft over het geboren worden uit kerkelijke ouders op blz. 17 "Niet geboren in het woestheidendom of het blinde papendom, maar onder de bediening van het zalig Evangelie in hetwelk ook aan mij de genade en zaligheid in de Heere Jezus Christus werd aangeboden." Hij schrijft over het voorlezen van het doopsformulier op blz. 19 het volgende, wat ook wij wel ter harte mogen nemen: "Het heeft mij menigmaal gesmart, zoals het mij nog zeer gevoelig aan het hart smart, dat het formulier van de doop meestal met zo weinig rust en indrukken gelezen en aangehoord wordt, terwijl aan ieder woord zulke belangrijke waarheden

verbonden zijn." Ook vertelt hij over het onderwijs bij meester Westdijk. Iedere dag las deze een gedeelte uit het boek met voorbeelden van enige kinderen die al vroeg de Heere vreesden. Waarschijnlijk bedoelt hij een in 1679 voor het eerst uitgegeven boekje van Wilhelmus Eversdijk 'Des Heeren lof verkondigt uit de mond der kinderen' waarin twintig voorbeelden van jongbekeerde kinderen zijn opgenomen. Als meester Westdijk had voorgelezen sprak hij erover met de kinderen en besloot met een gebed waarin hij vroeg of God het voorgelezene aan de kinderen wilde zegenen. Vanaf de leeftijd van 4 of 5 jaar had Morilyon overtuigingen en indrukken. Op de leeftijd van 12 jaar twistte hij met een roomse geestelijke over de kracht van de goddelijke genade in de bekering van de mens en over de verzekering van de eeuwige zaligheid van de godvruchtige. Hij voelde zich verbonden aan de meest godvrezende leraren. Hij las veel in de Bijbel, in catechisatieboekjes en in enige stichtelijke werken. Op de klavecimbel speelde hij vooral de Psalmen van David. Toen hij werkte oefende hij zich in zijn vrije tijd in de godgeleerdheid en andere nuttige wetenschappen. Morilyon werkte op kantoor waar hij onderwezen werd in alles wat met de handel met West-Indië te maken had. Toen zijn baas plotseling stierf nam hij de zaken over. Maar dit was tot nadeel van zijn geestelijk leven. Bovendien vreesde hij dat door een getrouw betalen van belastingen zijn zaak geen winst zou maken. De Heere opende toen een andere weg voor hem: enige tijd later trad hij in dienst van de West-Indische compagnie.

Bestrijding en uitredding

Morilyon werd nader ingeleid in zijn verloren staat en in zijn strafschuldigheid voor de Heere. Eigen pogingen om zalig te worden waren vruchteloos. Alleen de Heere Jezus kon zaligen. De satan wilde hem doen geloven dat hij niet uitverkoren was, dat hij door de Heere Jezus niet geroepen werd, dat hij te zondig was, dat hij tegen licht en overtuiging in gezondigd had, dat hij de zonde tegen de Heilige Geest gedaan had. Wie er ook gezaligd zou worden, hij niet. Al het werk was maar algemeen werk. Soms zou hij tegen de muren zijn opgevlagen vanwege de benauwdheid van zijn hart. Maar de Heere bewaarde hem dat hij niet omkwam. De Heere

werkte met kracht in zijn ziel onder een preek over Deut. 6:2 handelend over de vreze des Heeren. Hij was toen 20 jaar oud. Met al zijn noden mocht hij tot de Heere gaan. De Heere bewaarde hem op het gebed in een verzoeking tot zelfmoord. De haat van de wereld ondervond hij. Men kon niet begrijpen dat hij om wilde gaan met Gods kinderen. Hij schepte moed als zijn gestalten en werkzaamheden levendig en gevoelig waren. Als zijn gestalte veranderde bezweek zijn hoop weer. God kon niet verzoend worden door werkzaamheden, tranen en gebeden. De Heere toonde hem de mogelijkheid van zalig worden. Hij leefde onder de bediening van het Evangelie. Anderen, die net zo ellendig geweest waren als hij, waren gered. Morilyon vreesde dat hij een te groot zondaar was, dat hij te lang gewacht had, dat hij te onwaardig was om de Zaligmaker deelachtig te worden. Maar hij was vastbesloten als een ellendige voor de genadetroon te blijven liggen, al moest hij dat heel zijn leven doen (blz. 34). Later kon hij niet meer twijfelen dat de aanbiddingen ook hem golden. Vaak riep hij uit: 'Geef mij Jezus of ik ben dood.' De Heere Jezus toonde dat Hij niet alleen de Zaligmaker van anderen was, maar ook van hem. Hij mocht geloven dat Jezus zijn Borg en Middelaar was. Hij mocht de inwoning, leiding en bewaring door de Heilige Geest kennen. De begeerte en het gebed om heilig te leven werden gekend, maar ook de inwonende verdorvenheid. Hij mocht zich plechtig aan de Heere en Zijn dienst overgeven. In 1725 kwam het tot inwilliging van het verbond. We lezen op blz. 38: "Dit alles bracht mij ertoe om het verbond met God te maken door het inwilligen van alles wat God in het Evangelie der zaligheid eist en belooft. Door toe te stemmen dat dat heilig, rechtvaardig en goed was en voor mij volstrekt noodzakelijk en dierbaar. Ik deed het met oprechte, hartelijke en vrijwillige overgave van mijzelf aan de Heere om volgens het Evangelie der zaligheid behouden en gezaligd te worden en om voor Hem, door Hem en tot Zijn eer te mogen leven. Zo kwam ik met God in een verbond en zwoer ik de dienst van de zonde, en wereld af en gaf ik mij geheel aan God en Zijn dienst over met uitzicht op de genade en kracht van de Heere." Toen hij met een ander sprak over het geestelijk leven werden hem vier vragen

gesteld: "Hoe ik vroeger geleefd had, wanneer en waar ik allermeeft overtuigd was, of ik het verbond met God gemaakt had en hoe tegenwoordig mijn gestalte was." Morilyon was in een dodige toestand toen het Heilig Avondmaal bediend stond te worden. Zondagmorgen viel het woord meer malen in zijn hart: "Zijt sterk, Ik zal ulieder hart versterken." Toen hij naar de kerk ging, al zuchtende en uitzien de, kwamen die woorden opnieuw. Hij had geen vrijmoedigheid om aan te gaan. Er was wel veel troost uit de

VRAGENRUBRIEK

Er liggen nog steeds vragen ter beantwoording voor mij. Nu wil ik graag de volgende vraag proberen te beantwoorden, die ik eerst, zij het enigszins verkort, zal weergeven.

"Er staat ergens in Gods Woord: God is een Geest, en die Hem aanbidden moeten Hem aanbidden in geest en in waarheid. U zult begrijpen dat wij wel eens denken: hoe moeten wij God voorstellen, lichamelijk of geestelijk? In Genesis 3 lezen wij dat God wandelde in de hof. En wij lezen ook dikwijls dat God met diverse personen spreekt, zoals met Elia en Jeremia. Wij kunnen ons toch moeilijk God voorstellen als een wandelende en sprekende Geest! En Jezus noemt Zich zelfs de blinkende Morgenster, Openb 22:16. Gaarne uw reactie".

We zullen het weer proberen! God de Vader, de eerste Persoon is inderdaad een Geest. Dat zegt de Heere Jezus Zelf tegen de Samaritaanse vrouw, Joh. 4:24. De derde Persoon, Zijn Naam zegt het ons al, is eveneens een Geest, de Heilige Geest. De tweede Persoon, die wij kennen als de Zaligmaker, heeft in de tijd, de volheid des tijds, vlees en bloed aangenomen uit de maagd Maria. Voor Zijn komst op aarde had Hij dus nog geen vlees en bloed, zoals u en ik. Hij had voor Zijn komst in het vlees slechts één natuur, een goddelijke. U begrijpt dat wij er met eerbied over spreken. Wij hebben het over de eeuwige en heilige en Drie-enige God. Dat is een mysterie. Wij zijn mensen met beperkte kennis en na de val ook nog eens met een verduisterd ver-

tekst van de nabetrachting: "Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid." Psalm 119:106. Zijn hart werd verklaard onder de prediking. Hij voelde zich zeer opgewekt en gesterkt om naar des Heeren wil te leven.

N.a.v. *Mij zal niets ontbreken, uit het leven van Pieter Morilyon, 259 blz., € 23,50, uitgave Den Hertog- Houten.*

Ds. A. van Heteren.

stand.

Maar wat is nu het wonder? Dat die heilige God Zich in Zijn goedheid wil openbaren! Hij wil Zich laten kennen aan een menskind. Voor de val en ook nog na de val. Hij spreekt tot mensenkinderen: Waar zijt gij? Hij zoekt de mens op. Andersom zal dat na de val niet gebeuren, helaas. Maar Hij zoekt, spreekt, openbaart Zich. Dat heeft Hij met name gedaan in en door de Zoon. Denk maar aan Hebr. 1:1. Daar lezen wij: "God, voortijds en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende, door de profeten, heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon".

Dat noemen wij Zijn nederbuigende goedheid. Dat Hij Zich openbaart en Zich doet kennen is enkel genade. Het is door de Zoon, zo lezen wij dus, dat Hij sprak, Hij, God Zelf. Maar ook om de Zoon dat Hij Zich aan een menskind kan en wil openbaren. Buiten Christus is God een verterend vuur en een eeuwige gloed bij Wie niemand wonen kan. Christus is de weg tot God. Maar Hij is ook de weg van God tot een mens. Een groot wonder, vindt u niet?

Nu spreekt God over Zichzelf in Zijn Woord op een voor ons mensen begrijpelijke wijze. Ook voor wat Zijn verschijning, ook voor wat Hemzelf betreft. Inderdaad is God een Geest. Maar wat moeten wij ons daarbij voorstellen? Wij weten het niet. Hij heeft niet die ogen en oren die wij hebben, en toch kan Hij zien en horen. Hij ziet en hoort zelfs alles! "Zou Hij Die het oor plant (bij ons mensen) niet horen? Zou Hij Die het oog formeert (bij ons) niet aanschouwen?", Psalm 94:9. God spreekt over

Zijn hand, zelfs over Zijn gebit! Lees maar Jesaja 37:29. En zo sprekende weten wij precies wat Hij bedoelt. Hij spreekt dus mensvormig en ook dat is om ons te doen begrijpen. Nederbuigende goedheid inderdaad!

Nu heeft God op velerlei wijze gesproken, zo lasen we dus in Hebr. 1. We lezen ook dat Hij wandelde in de hof van Eden. In Genesis 3:8a lezen we: "En zij hoorden de stem van de HEERE God, wandelende in de hof, aan de wind des daags". Toen onze eerste ouders zich vol schaamte in het struikgewas verborgen, merkten zij aan een bepaalde werking in de natuur, een bepaald ruisen van de wind, dat de Heere er aan kwam, namelijk om te onderzoeken wat er geschied was en ter verantwoording te roepen. Misschien dat de Heere Zich voor die tijd ook zo openbaarde, maar nu boezemde Zijn komst vrees en schrik in. Voor de val was Zijn aanwezigheid goed en aangenaam voor Adam, nu voelde hij een breuk, een scheur, een kloof, door zijn schuld!

God is een Geest, inderdaad. God heeft ook eigenschappen. Hij is bijvoorbeeld ook alomtegenwoordig. Zo was Hij daar kennelijk tegenwoordig, zonder dat Hij gezien werd, want God is een Geest, en een geest heeft geen vlees en beenderen. Waar zou ik Uwen Geest ontvlien? zingt Psalm 139. Lezer, hebt u ooit de nabijheid des HEEREN ervaren, hetzij in negatieve zin, zoals David toen hij Gods hand zwaar op hem voelde drukken, of in positieve zin, zoals bij Asaf, toen hij zei: Het is mij goed nabij God te wezen!

God sprak tot Zijn knechten, de profeten, door middel van dromen en visioenen. Zijn stem werd gehoord en de boodschap werd doorgegeven: Zo zegt de HEERE.

Als Abraham bezoek krijgt van drie gasten, blijken het twee engelen te zijn en de HEERE Zelf! Nu openbaart God Zich weer in mensengedaante. Maar dan moet u wel aan de tweede Persoon denken. Hij Die later vlees en bloed zou aannemen uit de maagd Maria, heeft ook onder het Oude Verbond Zich geopenbaard. Denk aan de zichtbare verschijningen van de zogenaamde Engel des HEEREN. De Naam HEERE betekent God in Christus, De God des Verbonds Die Zich openbaart om de Middelaar des Verbonds.

Denkt u ook aan Exodus 33:11a, waar staat: "En de HEERE sprak tot Mozes aangezicht aan aangezicht, gelijk een

man met zijn vriend spreekt". Later zegt de HEERE Zelf hiervan: "en de gelijkenis des HEEREN aanschouwt hij, Mozes", Numeri 12:8. Mozes bekleedde een bijzondere positie. Er was rechtstreeks verkeer tussen de HEERE en hem. Maar ook hier moeten wij weer bedenken dat de HEERE Zich aan Mozes vertoonde, in welke vorm en 'gelijkenis' dan ook, in en om Christus! Ook nu moeten wij weer denken aan de Tweede Persoon.

De HEERE had in en om Christus rechtstreeks verkeer met Mozes, omdat hij de middelaar van het Oude Verbond was, zoals Christus de Middelaar is van het Nieuwe.

Als Mozes aan de HEERE vraagt om aan hem Zijn heerlijkheid te tonen, zegt Hij: "Gij zoudt Mijn Aangezicht niet kunnen zien; want Mij zal geen mens zien en leven", Exodus 33: 18 e.v. Hier spreekt weer de Eerste

BRIEVEN AAN OUDERS (23)

Ook nu gaat het over een geloofsheld, en wel over Jeftha. Hij deed de Heere een gelofte. Hij sprak: "Indien Gij de kinderen Ammons ganselijk in mijn hand zult geven, zo zal het uitgaande, dat uit de deur van mijn huis mij tegemoet zal uitgaan, als ik met vrede van de kinderen Ammons wederkeer, dat zal des Heeren zijn, en ik zal het offeren ten brandoffer". 't Is u bekend: Jeftha's lieve dochter, zijn enig kind komt als eerste uit zijn woning. O die kreet van de vader: "ach, mijn dochter!" grijpt uitermate aan, en ontroert tot in het diepst van de ziel. Nog meer de woorden van die dochter: "Mijn vader! hebt gij uw mond opengedaan tot de Heere, doe mij, gelijk als uit uw mond gegaan is". Beloftes zijn spoedig gedaan. Toen u geloofsbelijdenis deed. Toen u trouwde en elkaar het ja-woord gaf. Toen u bij de doopvont stond en uw kind liet dopen. U als ouders kunt beloftes doen aan uw kinderen. Pappa, mamma zal dit of dat als jij... Vult u zelf maar in.

Dat van Jeftha staat echt niet beschreven om hem te gaan beklaagen, om tranen te gaan schreien over hem of over zijn dochter. Dat staat beschreven om u te waarschuwen om geen lichtvaardige beloftes te doen. Het Woord van God wil zeggen: weet wat u doet als u dingen belooft. 't Is voor kinderen heel erg als u uw belofte aan hen niet waarmaakt. Niet slechts diepe teleurstelling is het

Persoon, voor Wie ook u en ik niet kunnen bestaan. Ook Mozes had een Middelaar nodig, ook hij kon voor die heilige God niet bestaan. Maar Mozes heeft dan toch wel iets van die ontzagwekkende heerlijkheid des HEEREN gezien, toen de HEERE Zijn hand als het ware van Mozes wegnam. Toen heeft Mozes een glimp van die grote heerlijkheid Gods opgevangen. Zijn 'achterste delen' noemt de Schrift dat.

Met de beantwoording van de vraag zijn we nog niet klaar. Maar voor nu genoeg. Zullen wij voor Hem, voor Wiens Aangezicht wij allen eenmaal zullen staan, kunnen bestaan, dan is het zo nodig dat wij ons leerden bergen in de Arke der Behoudenis, Jezus Christus. Buiten Jezus, de Middelaar Gods en der mensen, is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

gevolg. U maakt uzelf onbetrouwbaar, en dat is verschrikkelijk voor uw kind. Doe altoos wat u beloofd hebt.

Nu – wat u voor Gods aangezicht beloofd hebt. Zou de Heere eraan voorbijgaan als u niet doet wat u Hem beloofde? Zou de Heere dat niet erg vinden? Zou Hij ons dan niet de naam geven van onwaarachtig en leugenachtig en onbetrouwbaar? Ik stel de dingen maar vragenderwijs. Geeft uzelf daar nu het antwoord op.

Dus we onderstrepen: weet wat u belooft. Er staat in de Bijbel: "doet geloften, en betaalt ze de HEERE". Op dat betalen heeft Hij recht.

Ik denk tenslotte aan de HEERE Zelf. Wat dunkt u: zou de HEERE ook lichtvaardig beloven? Ja – zou Hij beloven en het niet doen? Zeg het eens. Echter we luisteren niet naar wat u zegt, maar naar wat de Schrift zegt. Wel – er staat geschreven dat de HEERE niet gelijk is aan een mens dat Hij liegen zou. Hij is de Waarachtige, de Betrouwbare. Wat Hij heeft toegezegd, dat staat op recht en waarheid pal als op ontwikk'le steunpilaren. De kerk mag na vierduizend jaar verwachten nu al tweeduizend jaar telkenmale op het kerstfeest zingen: "Hij heeft gedacht aan Zijn genade, Zijn trouw aan Isrel nooit gekrenkt". Hebt u al ondervonden dat de HEERE een Waarmaker van Zijn Woord is? Weet dat al Gods beloften in Christus Jezus ja en amen zijn!

Ds. P.v.Z.

Ik wil met u dit keer nog wat verder lezen in het boek van Horatius Bonar 'Gods weg van vrede'. Om Deo volente in het volgende en laatste artikel enkele vragen te stellen bij een aantal aspecten uit de inhoud van dit boek.

Wat geeft een mens vrede en zekerheid om nabij God te komen? Wat geeft hem een recht om door God te worden aangenomen? We zagen de vorige keer dat Bonar daartoe afwijst van de mens. Wat hij nodig heeft, zal nooit uit zijn eigen natuur voortkomen, zo zegt hij terecht.

Ook pogingen tot verbetering zullen hem geen gerust geweten en geen aanspraak op Gods gunst verschaffen. Maar wat dan wel? Daarvoor moeten we buiten de mens zijn, schrijft hij vervolgens. En hij geeft een brede uitwerking van deze gedachte. Niet onze menselijke natuur, maar de natuur van God is de grond tot zaligheid. In de Heilige Schrift heeft de Heere Zich geopenbaard. Daarin heeft de Heere Zich laten kennen als een genadig en ontfermend God, namelijk in Zijn lieve Zoon, de Heere Jezus Christus.

Genade door recht

In een volgend hoofdstukje gaat Bonar toch nog wat dieper op de inhoud van dit Evangelie in. Als hij namelijk benadrukt dat Gods genade rechtvaardige genade is. De Heere gaat in de verlening van Zijn ontferming niet om de deugd van Zijn recht heen. Ik citeer nu enkele woorden. "De zondaar die een doorboord geweten heeft, is niet gemakkelijk gerustgesteld. Hij ziet dat de God, Wiens gunst hij zocht, zowel heilig als liefdevol is, en dat hij zowel met de gerechtigheid als met de genade van doen heeft. Vandaar dat de eerste vraag die hij doet, gaat over de gerechtigheid van de vergeving, die de genade van God hem aanbiedt. Hij moet op dit punt gerustgesteld worden en ziet dat de genade een rechtvaardige genade is, welke hij alleen in een weg van gerechtigheid kan genieten. Hoe meer hij zich zijn ongerechtigheid bewust is, hoe meer hij de noodzakelijkheid gevoelt, om van de rechtvaardigheid van de genade verzekerd te worden, welke wij hem bekend maken" [38].

Een verontruste zondaar wiens geweten hem aanklaagt, zal slechts zalig

willen worden in een rechte weg. Geen ware vrede zal er ontstaan, als de breuk op het lichtst genezen wordt. Het is in dit verband dat Bonar nu gaat spreken over het werk van Christus. Hij wijst het schenken van de zaligheid aan als een daad van goddelijke gerechtigheid. Juist de vergeving van zonden is "niet alleen een daad van een rechtvaardig God, maar als de zaak die verklaart, hoe rechtvaardig Hij is en hoe Hij de zonde, die Hij vergeeft, haat en veroordeelt. (...) Wat voor een vrede ligt er voor de gewonde consciëntie in de waarheid opgesloten, dat Christus voor de goddelozen is gestorven. Wat een wonder dat de rechtvaardige God de Rechtvaardiger is van de goddelozen!" [42].

Het is met name de prediking van het bloed der besprenging die een prediking van Gods deugden is, de deugden van Zijn vrede en Zijn genade, maar niet minder van Zijn gerechtigheid. Als we daarvan iets gaan verstaan, zegt Bonar, dan geraken wij tot de diepte van de gronden van de vrede die God geeft.

De Heere is een God van toorn over de zonde. Het is deze toorn die Hij uitstort over het offerlam, het dier wiens bloed vloeit in de plaats van de zondaar. In het Oude Testament gebeurde dat in de eeuwenlange dienst van de verzoening in het heiligdom. Maar deze door God geëiste offerdienst wordt ten laatste vervuld door Zijn eigen Zoon. Van Wie Johannes de Doper getuigde en Die hij aanwees als "het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt." Christus Jezus, de grote Plaatsbekleder – Hij was de Zondedragers, op Wie de toorn van God is neerge-daald. Die daarmee tegelijkertijd die toorn ook heeft gestild voor allen die in Christus zijn. Bonar wijst aan waarin de zaligheid van Gods Kerk gegrond is, als hij zegt: "Het wezen van de verlossing van Christus is, dat Hij in onze plaats is gestorven en Zijn leven aldus voor ons gegeven heeft. (...) Hij heeft ons niet verlost door een gering verlies, een geringe offerande. Hij heeft ons Gode gekocht door Zijn bloed. Hij heeft alles wat Hij had, zelfs Zijn leven, voor ons gegeven" [49]. En het is alleen deze wetenschap die het verontruste geweten tot rust brengen kan.

De waarheid van het Evangelie

Als Bonar over de verkondiging van het Evangelie gaat spreken, doet hij dat tegen de achtergrond van de zondaar die weet dat hij in een schuldige positie tegenover de Heere staat. "Hoe zal ik voor God verschijnen en in Zijn tegenwoordigheid staan, met een gelukkig vertrouwen van mijn kant en een genadige aanneming van Hem? Dat is de vraag van de zondaar. Hij vraagt dit, omdat hij weet dat er een schuld is tussen hem en God" [60]. En het is deze vraag die een antwoord ontvangt als de Heere spreken gaat. Zo was het al in het paradijs. Aan de gevallen mens openbaarde de Heere Zich als een genadige God. Trouwens, heel het Oude Testament is vol van Gods Zelfopenbaring als de barmhartige en genadige God, die lankmoedig is en groot van weldadigheid en waarheid. Met name in de Psalmen wordt de Heere beleden als de God van goedertierenheid en barmhartigheden.

Maar niet minder hebben profeten en apostelen Hem aan zondaren voorgesteld als de God van ontferming. Uitvoerig toont Bonar het aan, met een overvloed aan geciteerde Schriftplaatsen. "Maar, zal iemand opmerken, we kennen al deze Schriftgedeelten, maar wat voor nut heeft het om deze woorden zo gemeenzaam te lezen en te herlezen? Veel nut in alle geval. Voornamelijk, omdat in deze bekendmakingen van de rijkdom van Gods vrije liefde het Evangelie opgesloten ligt. En omdat de Heilige Geest Zich van deze woorden bedient, om ons licht en vrede te geven. Het is Zijn vermaking om deze woorden te achten als Zijn boodschappers van vreugde voor de ziel" [63].

Maar hoe zal ik erin delen? Hoe zullen deze Goddelijke voorrechten mijn eigendom zijn? Wat is de weg waarin de waarheid van het Evangelie mijn duistere leven verlicht en mijn hart vervult met vreugde? Deze vragen zijn het die Bonar nu uitvoerig gaat beantwoorden. En hij doet dat op een manier die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat.

Zijn antwoord op de vraag naar het 'hoe' van het delen in de weldaden van Christus, is eenvoudig samen te vatten met Paulus' woord aan de stokbewaarder van Philippi: "Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden!" Alle uitvluchten en alle voorbehouden die een mens tegen dat antwoord weet in te brengen,

snijdt Bonar bij voorbaat af. De spits van Bonars raadgevingen aan zoekende zielen is gelegen in de ontmaskering van het ongeloof als een vreselijke zonde en de dringende raad om dadelijk en zonder uitstel tot Christus te gaan. Ik neem enkele sprekende woorden van hem over.

"Zeg niet dat u er geen aanspraak op mag maken om op Hem te vertrouwen, totdat u bekeerd bent. U moet op Hem vertrouwen als een zondaar en niet als een bekeerde man. U moet op Hem vertrouwen zoals u bent, en niet zoals u eenmaal hoopt te kunnen zijn. (...) U zegt dat u weet dat God genadig is, en toch toont u door uw gedrag dat u zelf niet gelooft. Nee, u denkt dat u zelf veel gewilliger bent om geleerd te worden dan Hij is om u te leren, gewilliger om gezegend te worden dan Hij is om te zegenen. (...) God gebiedt ons om Zijn Zoon onmiddellijk aan te nemen en Zijn Evangelie te geloven. U ontwijkt deze plicht met de verontschuldiging dat u, door de onmogelijkheid om Christus aan te nemen, Hem moet vragen om u daartoe de kracht te schenken. Door dit voorwendsel probeert u uzelf te ontlasten..." [65-68]. Op deze manier legt Bonar dus een zwaar gewicht op de bijbelse aansporing tot het geloof in het Evangelie.

Het is immers, zo benadrukt hij, de door de Heere Zelf aangewezen weg om de waarheid te kennen en de zaligheid te ontvangen. Want wie in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven.

Jezus alleen en het geloof alleen

De plicht tot het geloven, de noodzaak van het onmiddellijk geloven, is in heel de tweede helft van het boekje het benadrukte thema. Gezegd moet zijn dat Bonar serieus ingaat op de bezwaren die er bij zijn lezers opkomen tegen zijn sterke beweringen. Zo gaat hij bijvoorbeeld in gesprek met iemand die zegt: "Ik kan niet geloven!" Daartegenover wijst hij op het werk van de Heilige Geest. "De zaligheid voor de zondaar is het werk van Christus, maar de zaligheid in de zondaar is het werk van de Geest. Hij is de Beginner en de Voleinder van de innerlijke zaligheid.

Hij werkt dat in u, opdat u gelooft, zo zeker als Hij dat in u werkt, nadat u geloofd hebt als gevolg van uw geloof." Daarnaast wijst hij op de gewilligheid van God om zondaren zalig te maken. Helaas constateert Bonar veel gebrek aan vertrouwen in

de Heere en Zijn Geest. "Geloofde u deze gezegende waarheid maar, dat Zijn gewilligheid de uwe verre te boven gaat, dan zou u zich erover verblijden, dat Hij over de krachten beschikt hetwelk veel beter is dan wanneer u hiertoe in staat was" [95]. Bonar spaart zijn lezers niet in het ontmaskeren van alles wat hen van Christus vandaan houdt. Zo bijvoorbeeld de onmacht om te geloven. Hij typeert deze als "een vreselijke goddeloze zaak. Het is de samenvatting van uw verdorvenheid. Het maakt u de duivel meer gelijkvormig dan iets anders. (...) Wat u zich ook aanmatigen mag, het is uw wil en de hardnekkigheid, welke op de bodem van uw weigering ligt. En o!, wat moet de kracht, zowel als de schuld, van dit ongeloof dan wel zijn, wanneer niets dan de almacht van de Heilige Geest deze in u kan uitroeien!" [102].

Nadat Bonar nog een hoofdstukje gewijd heeft aan de ongevoeligheid in het leven van zondaren, besluit hij met te wijzen op "Jezus alleen!" Denk niet, zo zegt hij terecht, dat het geloof in zichzelf iets heeft of is. Het geloof geeft niets, het ontvangt alleen.

DE KINDERDOOP

Verklaring van het Doopsformulier

Enige maanden geleden is het volgende boek verschenen: *Ds. G.J. van Aalst, Van kind tot kind, 170 blz., € 14,90, Uitgave Den Hertog, Houten*. De geboorte van het eerste kleinkind van de auteur vormde de aanleiding tot uitgave van dit boek. Het boek is opgedragen aan het kleinkind en aan alle jonge ouders van de gemeente. De schrijver heeft het volgende voor ogen met zijn boek: jongeren bij het opgroeien bewust maken van het voorrecht om gedoopt te zijn, jonge ouders een handreiking bieden om zich voor te bereiden op het heilig sacrament van de Doop en ambtsdragers stof bieden voor de doopzitting. Op eenvoudige wijze wordt in 29 hoofdstukken de tekst van het doopsformulier gelezen en verklaard. We menen dat dit boek inderdaad kan dienen tot het doel wat de auteur zich voor ogen stelt.

Veel behartenswaardige zaken worden aangesneden in deze eenvoudige verklaring van het Doopsformulier. Er is helaas veel onkunde onder ons als het gaat over de betekenis en de inhoud van het sacrament van de Heilige Doop. Wie kan zich verdedi-

Daarom wijst het u naar Jezus, naar Jezus alleen. Het geloof is maar een instrument, een middel.

Zie daarvan af, om Hem alleen te aanschouwen. Wees ook niet tevreden met uw liefde en evenmin met uw bekering. Dat te doen laat alleen maar zien dat u een zelfingenomen mens bent. Maar nu is het 't werk van de Heilige Geest om u van uw zonde te overtuigen, met de bedoeling dat u niet langer met uzelf voldaan bent. Het gaat om Jezus alleen. Heeft God de Vader Hem niet aangewezen als Zijn Zoon in Wie Zijn ziel een welbehagen heeft?! Heb daarom, zo zegt Bonar, ook alleen in Hem een welbehagen. Dan zal alles goed zijn!

Tot slot een vermaning. "Laten wij leren om God niet alleen als de Heiligste, maar ook als de meest Getrouwe van alle wezens aan te merken. Laat de zorgeloze zondaar Zijn getrouwe vermaningen horen en beven, want zij zullen alle vervuld worden. Laat de bekommerde zondaar naar Zijn getrouwe woorden van genade luisteren en in vrede verkeren" [134].

Ds. J.M.J. Kieviet

gen als de kinderdoop wordt bestreden? Komt het niet voor onder ons dat er uit gewoonte wordt gedoopt, terwijl niet verstaan wordt wat het gedoopt worden eigenlijk inhoudt? Daarom dachten we er goed aan te doen een wat uitgebreide bespreking te wijden aan dit boek. Het is nodig, nuttig en leerzaam zich te verdiepen in de inhoud van het Doopsformulier. Enkele zaken willen wij uit dit boek naar voren halen.

Tweeërlei kinderen des verbonds

Terecht wijst de auteur op blz. 60 erop dat er tweeërlei kinderen des verbonds zijn. "Izak en Ismaël waren beiden kinderen des verbonds. Beiden werden besneden, waren bevoorrecht, werden apart gezet.

Maar bij Ismaël betrof het slechts het tijdelijke, het uiterlijke, terwijl Izak voor tijd en eeuwigheid in God geboren was. Er zijn dus tweeërlei kinderen des verbonds. Dat onderscheid is er ook nu nog tussen de gedoopte kinderen van de gemeente. Ook nu blijkt de heilige lijn die door Gods vrijmachtige verkiezing getrokken is en wordt door de geslachten. Daarom spreekt de kerk in navolging van het

spreeken van God met Abraham en zijn zaad van ons en ons zaad. De erfgenaam van de belofte in het gezin van Abraham was Izak.

Die heilige lijn liep niet via Ismaël. Voor de lijn uit Jood en heiden geldt in dezen: 'En indien gij van Christus zijt, zo zijt gij dan Abrahams zaad, en naar de belofte erfgenamen' (Gal. 3:29). Is het jouw uitzien om daarin te mogen delen? We kunnen hierbij ook verwijzen naar het schrijven van ds. I. Kievit over "Tweeërlei kinderen der Verbonds." Daarin staan veel behartenswaardige en leerzame dingen opgetekend.

De kinderdoop

Met name werd onze aandacht getrokken door hoofdstuk 8. Dat heeft als titel: "Kinderdoopt voluit bijbels." Het doopsformulier laat er geen enkele twijfel over bestaan dat de kinderdoop bijbels is. Het is geheel naar de Heilige Schrift kinderen te dopen. Het is niet voor het eerst dat in onze tijd de kinderdoop wordt bestreden. Ook in vroeger eeuwen was dat al het geval. Laten we dus niet denken dat we met iets nieuws te maken hebben, wat in het verleden onbekend was.

Ook onze voorvaders hebben hier al mee te maken gehad. Niet alleen nu maar ook vroeger werd al gesteld dat de kinderdoop geen waarde heeft. Men zou als volwassenen opnieuw gedoopt moeten worden. Ds. Van Aalst schrijft dat we bijvoorbeeld met baptisten in aanraking kunnen komen die achter het vroegere IJzeren Gordijn wonen. Dat is ook metterdaad het geval. Zelf zijn we er ook meer dan eens geweest. Dan komt je onder de indruk van datgene wat deze mensen meegemaakt hebben en wat zij voor hun overtuiging en vasthouden aan de Heere en Zijn dienst over gehad hebben in een tijd van vervolging. Zo kennen wij bijvoorbeeld een predikant die twee maal gevangen heeft gezeten omdat hij in een tijd waarin dat verboden was doorging met het geven van onderwijs aan kinderen van zijn gemeente. Maar dat neemt niet weg dat we bij alle respect en achting die wij voor hen hebben hun opvatting over de doop niet onderschrijven. Ook kunnen er vragen ontstaan door respect voor geschriften van godzalige predikers als Bunyan en Philpot. Ook dat is werkelijkheid. Bij het lezen en bestuderen van de geschriften van deze predikers zou op z'n minst naar voren

moeten komen dat zij wat de doop betreft een afwijkende visie hebben voorgestaan. Zonder enige commentaar deze geschriften bestuderen kan gevaarlijk zijn als we op het punt van de kinderdoop en de eenheid die er is tussen Oude en Nieuwe Testament en de visie op het verbond niet of niet voldoende zijn toegerust. Uiteraard onderschrijven wij ten volle dat er vele waardevolle zaken in de geschriften van Bunyan en Philpot staan opgetekend, maar we dienen ook duidelijk onder ogen te zien waar zij afwijken van de gereformeerde leer. Ook komt het voor dat vragen over de kinderdoop rijzen door een eigentijds en mondig verwerpen van de belijdenisgeschriften. We dienen te bedenken dat de Doop aan de ene zijde overschat kan worden en aan de andere zijde onderschat kan worden. Ook in het verleden was dit al zo. De Roomse Kerk heeft de Doop overschat en de wederdopers hebben de doop onderschat. Wie de kinderdoop verwerpt heeft een heel andere benadering van de Heilige Schrift.

De eenheid van Oude en Nieuwe Testament is hierbij in het geding. Het troostrijk zicht op het genadeverbond ontbreekt. Het doopsformulier is duidelijk: En hoewel onze kinderen deze dingen niet verstaan, zo mag men ze nochtans daarom van de Doop niet uitsluiten...aangezien zij ook zonder hun weten der verdoemenis in Adam deelachtig zijn, en al zo ook weder in Christus tot genade aangenomen worden. Het formulier noemt enkele teksten: Genesis 17:1 '...en tussen uw zaad na u in hun geslachten...'. Handelingen 2: 39 '...en uw kinderen...' Markus 10: 13-16 '...laat de kinderkens tot Mij komen...'. De auteur wijdt drie hoofdstukken aan de behandeling van deze Schriftplaatsen. We dienen te bedenken dat de Heere Zijn volk verbondsgewijs regeert. Genesis 17: 7 staat op de grens van de particuliere en patriarchale periode. Handelingen 2:39 staat op de scheiding tussen de nationale en wereldwijde kerkelijke periode. Deze beide teksten belijden dus de eenheid in de bediening van het genadeverbond, wat weer nauw samenhangt met de eenheid tussen het Oude en Nieuwe Testament. Ds. Van Aalst schrijft dat tegenstanders van de kinderdoop vaak doen alsof zij voor het eerst in de geschiedenis met veel licht de Bijbel zijn gaan lezen. De waarde van het verbond, dat van kind tot kind bevestigd wordt, beleeft men

niet meer. De auteur waarschuwt tegen een overschatten van de Doop. Ook voor gedoopten blijft gelden dat wedergeboorte noodzakelijk is om het Koninkrijk Gods te zien. Aan de andere kant mag de Doop ook niet uit gewoonte bediend worden. Dan wordt de rijkdom van de Doop onderschat. Op blz. 53 wijst ds. Van Aalst het fundament van de kinderdoop aan:

-het verbond met Abraham-
Genesis 17;

-in de prediking van Petrus op de pinksterdag- Handelingen 2;

-in de woorden en daden van de Zaligmaker die de kinderen de handen opgelegd en gezegend heeft-
Markus 10. Kinderen hebben nog geen weet van Zijn onveranderlijke liefde, evenmin als van hun verdoemenis in Adam. Maar de onwetendheid van het kind is toch niet beslissend of het wel of niet gedoopt behoort te worden.

Kleine kinderen zijn onwetend en liggen onder het rechtvaardig vonnis van God. Maar het geldt wat we lezen op blz. 54: "De erfzonde wordt alle mensen toegerekend, wij zijn allen der verdoemenis in Adam deelachtig. Maar ook de genade wordt toegerekend aan allen die van eeuwigheid aan Christus gegeven zijn. De doorwerking van de misdaad van Adam reikt rampzalig ver, door bloedverwantschap en door verbondsbetrekking. Maar de invloed van de genadegift- Christus' invloed en werking- is nóg sterker dan die van Adam. Van kleins af aan zijn we totaal verloren en hebben we deel aan Adam. Dat is een vreselijke werkelijkheid. Maar van kleins af aan is het ook mogelijk voor de grootste der zondaren om deel te hebben aan Christus. Ook kleine kinderen die in Christus geheiligd zijn kunnen in de weg van wedergeboorte en bekering in Christus ingelijfd worden. Niet alleen de mogelijkheid van zalig worden, maar zelfs de zekerheid van zalig worden wordt ons voorgehouden voor Christus' verkoren bruidsgemeente, en dat uit enkel genade." Terecht schrijft de auteur dat God Zijn verbond opricht met ouderen en kinderen. We lezen op blz. 54 "Kinderen en volwassenen stonden onder het Oude en Nieuwe Testament op één lijn; zij deelden allen in het heil én in het sacrament.

Daarom kunnen ook kleine kinderen delen in Gods wederbarende genade. Zelfs al zouden ze jong sterven. (DL I,17). Dat is de troost van de verkiezing. God zal Zijn waarheid nimmer krenken, maar eeuwig Zijn verbond gedenken. En dat geldt jong en oud door de eeuwen heen."

Ds. A. van Heteren

VOGG-VOORJAARS-SYMPOSIUM GOES

Op 27 maart 2004, D.V., houdt de VOGG opnieuw een voorjaarssymposium. Locatie is de Sionkerk van de Gereformeerde Gemeente te Goes. Ds. C. de Jongste heeft zich bereid verklaard een lezing te houden waarbij diverse onderwerpen m.b.t. kerkmuziek uit zijn nog te verschijnen boek "Wanneer ik voor U kniel" (deel 2) aan de orde komen. De Middelburgse musicoloog, organist en theoloog dr. Albert Clement zal in zijn lezing nagaan wat men in de hedendaagse kerkmuziek binnen onze gemeenten kan leren van het verleden. Zijn lezing zal muzikaal ondersteund worden door het orgelspel van zijn echtgenote Margreeth de Jong. Tijdens dit symposium zal ook de tweede bundel heruitgegeven koraalbewerkingen uit Kerk & Muziek, geselecteerd uit de muziekbijlagen 1965-1991, beschikbaar zijn. Aanvang van het symposium is 14.00 uur.

GEREFORMEERDE GEZINDTE NU EN IN DE TOEKOMST

Dat is het thema voor de jaarlijkse conferentie van het COGG, die gehouden zal worden op D.V. 22 april 2004 in De Aker in Putten.

Deze conferentie wordt gehouden met het oog op het veertigjarig bestaan van het COGG.

Bij de start is onder hetzelfde thema een bijeenkomst gehouden.

De inleiders zijn Ds. J.H. Velema (jarenlang secretaris van het COGG) en Dr. P.J. Visser. Ds. Velema zal preken over: Lessen uit het verleden (1964-2004) met het oog op de toekomst van de Gereformeerde Gezindte. Dr. Visser zal een inleiding houden over de vitaliteit van het gereformeerde belijden, toegespitst op enkele belangrijke aspecten.

Er is volop gelegenheid voor gesprek-

ken met elkaar en met de inleiders.

Temidden van veel verwarring en onzekerheid, in en tussen de kerken, is het fijn op het platform, dat het COGG vormt, zich te bezinnen op wezenlijke zaken met het oog op de toekomst van de kerken.

Tijd: 14.30-20.30 uur.

Kosten: € 10,- (incl. koffie, maaltijd en referaten), vooraf overmaken op gironummer 4543194 van de penningmeester COGG te Veenendaal.

Informatie via het secretariaat:

Drs. I.A. Koole, Pr. Bernhardstraat 36, 2825 BE Berkenwoude. Tel.: 0182-362588. e-mail: i.a.koole@hetnet.nl

SUBSIDIESTOP LCJ

Het LCJ krijgt met ingang van 2006 geen subsidie meer van het ministerie van VWS. Het ministerie heeft het jeugdwerk over de hele breedte uit haar begroting geschrapt.

Voor de komende twee jaar is een afbouwregeling van kracht. In 2004 wordt het LCJ 10 procent gekort, in 2005 is de korting 40 procent. Het LCJ kwam de afgelopen jaren in aanmerking voor de instellingssubsidie, die in 2003 ruim 87.000 euro bedroeg. De korting over 2004 is redelijk op te vangen, maar in 2005 ziet het LCJ zich reeds voor een tekort geplaatst van 25.000 euro. Vanaf 2006 gaat het om een structureel bedrag van minimaal 80.000 euro. Daarbij gaan we uit van instandhouding van bestaande activiteiten en rekenen we nog niet mer de in gang gezette uitbouw op het gebied van -16 en -12 werk, kadercursussen, jongerenpastoraat, beleids- en opvoedingsondersteuning. Er is dringende behoefte aan financiële ondersteuning door donateurs met hart voor jeugd- en jongerenwerk. Het LCJ houdt daarom in februari en maart (opnieuw) een donateuractie binnen de lidgemeenten. Het is ook mogelijk om via de website www.lcj.nl aan te melden als donateur.

BOEKBESPREKINGEN

B.J. van Wijk, *De Bijbelse Geschiedenis aan onze kinderen verteld, het Oude Testament, deel 2*, 64 blz., € 10,-, Uitgeverij De Banier- Utrecht.

In samenwerking met de John Bunyan Stichting wordt *De Bijbelse Geschiedenis* in acht delen opnieuw uitgegeven, wat we een goede zaak vinden. Dit deel bevat 21 verhalen om voor te lezen of zelf te lezen. Bij ieder verhaal is een bijpassende Psalm opgenomen en vragen voor iedere leeftijdsgroep. Het boek is hierdoor ook geschikt voor avondsluitingen in het gezin met jonge kinderen. De verhalen zijn geïllustreerd met mooie tekeningen.

M.A. Groeneweg- de Reuver, *Als een mosterdzaad*, 48 blz., € 6,35, Uitgeverij Frits Hardeman- Ede. Dit is de zevende gedichtenbundel van de auteur. Velen weten zich aangesproken door haar gedichten.

Ook deze bundel zal zijn weg dan ook wel vinden. Een enkele kritische opmerking die rees bij het doorlezen van deze bundel. Onderaan blz. 8 staat "O, wat een wonder dat Hij voor ons wilde lijden" en bovenaan blz. 9 staat "Toen aan het kruis de Heiland was gestorven, was onze schuld volkomenlijk betaald." Het gebruik van het woord 'ons' kan misverstand geven. Blz. 25 midden zou ik in plaats van "af wil roven" "ontroven" willen gebruiken. Op blz. 46 troffen wij een aansprekend gedicht aan over ouders die bidden voor hun kinderen die niet op het smalle pad willen gaan en op blz. 48 een gedicht over 'stille tijd'.

Ds. H. Paul, *De zekerheid van het geloof*, 61 blz., € 6,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten. Het boekje bevat een lezing gehouden op ambtsdragersconferenties en op een gemeentevond. Ook zijn vragen opgenomen die bij die gelegenheden gesteld zijn en de beantwoording van die vragen. Er wordt in dit boekje geschreven over de volgende zaken: De zekerheid van het geloof, een valse gerustheid, herkomst van de zekerheid, zwak en sterk geloof, geloof en gevoel, voorwerp van het geloof, geen zekerheid?, geloof en twijfel. Citaten worden gegeven van Joh. Calvijn, Th. Van der Groe, Th. Avinck, H.F. Kohlbrugge en G.H. Kersten. De auteur wil luisteren naar Gods Woord, de belijdenis en naar theologen uit de tijd van de Reformatie en de Nadere Reformatie. De aangesneden zaken zijn het overdenken waard. Kenmerkend voor het boekje is wat we lezen op blz. 9 "Volgens Gods Woord is zekerheid een eigenschap van het geloof en geeft het geloof

ook zekerheid. Dus zekerheid is inherent aan het geloof. Al kan de gelovige vol twijfel zijn, in het geloof zelf is geen twijfel. De grond voor de zekerheid ligt in de openbaring van God in de Heere Jezus Christus, waar het geloof zich op richt en waar het zijn zekerheid in vindt. Zo lezen we in Hebreeë 10:22 'Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, onze harten gereinigd zijnde van het kwaad geweten en het lichaam gewassen zijnde

met rein water.' De zekerheid van het geloof is een zaak die we allerwege in het Woord van God tegenkomen."

Andrea van Hartingsveldt- Moree, Leert van Mij, 71 blz., € 12,75, Uitgeverij De Banier, Utrecht.

Dit boekje is het eerste deel in de serie 'Komt Kinderen!' Deze serie wil ouders helpen bij de godsdienstige opvoeding van kinderen.

De auteur studeerde pedagogiek en was werkzaam bij het DGS en

'Helpende Handen'. Zij is nu huisvrouw en moeder van vijf kinderen. Als redacteur is zij verbonden aan de GezinsGids. In dit blad zijn de nu verschenen teksten gepubliceerd onder de rubriek 'Uit de Bijbel'. Het boekje bevat acht hoofdstukken onderverdeeld in 71 onderdelen. In het tweede hoofdstuk komt bijvoorbeeld aan de orde wie God is: God is heilig, rechtvaardig, barmhartig, almachtig, alwetend, overal, getrouw en eeuwig. Op eenvoudige wijze wordt dit uitgelegd. Elk stukje eindigt met gespreksvragen en een denkvraag. Het boekje is zeker geschikt om te gebruiken in gezinsverband, maar ook leerkrachten van de basisschool kunnen er hun winst mee doen.

Zaterdag 21 februari 2004

Naar de" Themadag - Urk " Kerkgebouw "De Schuilplaats"

Thema : "De dagelijkse omgang met God"

10:30 Aanvang morgen bijeenkomst: 10:30 uur

10:45 Ds J. Westerink: deelthema "Wat is volgen ?"
Markus 2:14 : . . en zeide tot hem: Volg Mij, en hij opstaande, volgde Hem. . .

11:15 Ds. G.J. Capellen: deelthema "Hoe word ik een volgeling ?"
Joh. 3:5 : . . Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan het Koninkrijk Gods niet ingaan.

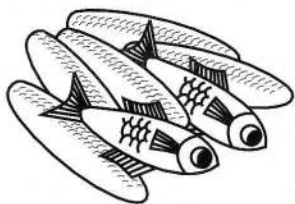
12:00 Pauze

14:00 Gemengd christelijk gereformeerde kerkkoor "Cantate Deo"

14:30 Forum

15:00 Ds. H. Polinder: "Wat volgen betekent in het leven van elke dag"
Koll 3:2 : . . Want gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God.

WAT SCHRIJF IK MORGEN OP DE KALENDER ?

STICHTING
Bonisa
Z E N D I N G

DIALEZINGEN MET EEN BOODSCHAP. DE BOODSCHAP
VAN HET EVANGELIE IN DE BERGDORPEN IN CHINA.

De Stichting Bonisa Zending komt graag op uw uitnodiging naar uw gemeente / verenigingsavonden. Op scholen wil Bonisa diapresentaties komen geven aan alle groepen.

Secretariaat: **Bonisa Zending**
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse
tel 0252 - 418269, fax 0252 - 425919, e-mail bonisa@zonnet.nl

Canada, Ontario,

Ruim appartement met
5 slaappleatsen te huur voor
vakantieangers.

Mooie omgeving,
goede kerken dichtbij.

Telefoon 001-9057654195
E-mail: mlsommer1@netzero.com

De Verrassing
BUNGALOWPARK

Ruimgelegen en vrijstaande
6/8 pers. bungalows
4/6 pers. stacaravans
Veel bezienswaardigheden
Ruime conversatiezaal
Diverse activiteiten

Rust en ruimte,
vakantie
in eigen sfeer

Met CV
voor zomer
en winter

Oosterend

Reserveer nu!
We hebben nog diverse
mogelijkheden in week:
28, 30, 33, 34 t/m 36 en
buiten de schoolvakanties.

Bijv. een midweek of
weekend even tot rust
komen v.a. € 110,- / € 180,-

Texel

Met familie of vrienden tijdens
uw jubileum samen er even tussenuit.

Meer informatie of reserveren? Bel 0222 31 83 91

Revoke

Voor info bel:

0416 - 692 787
of
0341 - 425 712

**Reformatrice Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**